

Mina punktrutter - ett sätt att följa fågellivets utveckling

Text & foto: Gunnar Lignell

Klockan har passerat tre på morgonen den 1 juni år 2017. Klart väder, men kallt, inte mer än tre grader varmt. Cykeln är klar. Den lilla utrustningen som behövs är med, en kikare, en anteckningsbok och penna. Det är dags för ytterligare en inventeringsrunda runt det som jag döpt till "Solingerundan". Framför mig ligger 19 kilometer cykling med 20 på förhand bestämda stopp för att lyssna, se och notera allt i fågelväg under 5 minuter.

Sedan år 2006, har jag med ett års undantag, genomfört punktinventeringar på två sommarpunktrutter. Förutom Solingerundan gör jag en runda i området kring Hässlö flygplats och som jag döpt till "Hagbyholmsrundan". Båda dessa punktrutter ingår tillsammans med andra inventerare rutter i projektet "Svensk Fågeltaxering", som administreras av Lunds universitet med Naturvårdsverket som beställare. Förutom fria sommarpunktrutter ingår även vinterinventeringar, standardrutter, nattrutter, sjöfågeltaxering och kustfågelövervakning under begreppet "Svensk Fågeltaxering".

Jag har valt att vara med och bidra med två fria sommarpunktrutter, vilket innebär att jag med utgångspunkt från första årets inventering genomför samma rutt inom loppet av plus/minus fem dagar de kommande åren. Tidsmässigt skall start ske tidiga morgnar och högst 30 minuters avvikelse från första årets starttidpunkt. Jag har valt att cykla med utgångspunkt, dels från mitt sommarboende, dels från min bostad i Västerås.

De 20 stoppen läggs ut på ett sådant sätt att dubbelräkning av fåglar kan undvikas. Vid varje punkt räknas sedda och hörda fåglar under exakt 5 minuter. Jag använder timerfunktionen i mobilen så jag kan koncentrera mig på att lyssna och titta. Alla fåglar som hörs och ses från punkten noteras till art och

antal. Fågeln mellan punkterna räknas inte. Den här metoden att räkna fåglar har använts sedan år 1975.

I landet gjordes totalt 249 fria sommarpunktrutter av 149 olika personer år 2016. I vårt eget landskap, Västmanland, var enligt sammanställningen för år 2016, 21 personer engagerade med olika typer av inventeringar knutna till Svensk Fågeltaxering.

Tabell 1. Antal inventeringar (rutter) utförda av personer hemmahörande i Västmanland år 2016.

Metod	Antal
Vinter, huvudperiod	11
Vinter, fem perioder	14
Fria punktrutter	11
Standardrutter	23
Nattrutter	27
Sjöfågeltaxering	..
Kustfågelövervakning	..
Totalt	86

Flitigast av alla är Kjell Eklund i Västerfärnebo som hinner med inte mindre än 7 vinterinventeringar kring jul- och nyår, 8 vinterinventeringar alla fem vintermånaderna, 2 standardrutter, 4 fria sommarpunktrutter och 3 nattrutter.

Tabell 2. Inventerare i Västmanland fördelade efter typ av inventering 2016

Namn	Vinter (3)	Vinter (1-5)	Standard	Sommarpunkt	Natt
Henrik Berg	1		1		
Kjell Eklund	7	8	2	4	3
Gunilla Hammarström	1	1		1	
Lillebror Hammarström				2	3
Per Hedenbo					3
Torbjörn Hegedus			1		
Torbjörn Jansson			2		3
Leif Johansson	1	1			3
Zsombor Karolyi			1	1	
K-G Källebrink					3
Bernt Larsson				2	
Seppo Leppälampi					3
Gunnar Lignell				2	
Jörgen Lindberg				2	
Ralf Lundmark					6
Grzegorz Mikusinski			1		
Mikael Mälberg				1	
Gunnar Niklasson			1	1	
Patrik Rhönstad			1		
Robert Ström				2	
Roland Waara	1	4	1	5	
TOTALT	11	14	11	23	27

Mina resultat

Att det är en standardiserad metod dessa punkttaxeringar framgår av tidsåtgången vid mina olika inventeringar. Vid den längre inventeringen, Solingerundan, är tidsåtgången i snitt 3 timmar och 28 minuter, med största avvikelse +14 minuter åt ena hållet och -8 minuter åt andra hållet. Den andra sommarpunkttrutten, Hagbyholmsrundan, klaras av på i snitt 2 timmar och 46 minuter.

Ur fågelsynpunkt brukar inte inventeringarna bjuda på några ornitologiska sensationer, utan det är de vanliga arterna som dyker upp och räknas. Lustigt nog är antalet arter som noterats på mina två rutter nära nog identiskt, 86 på den längre och 85 på den kortare. Miljömässigt skiljer de sig ganska mycket då Solingerundan kombinerar skogsmark med åkerlandskap och Hagbyholmsrundan bjuder

på lövskog, strand, vassar och åkerlandskap. I snitt har 51 arter noterats på Solingerundan och som lägst 42 och som högst 58 arter vid två tillfällen.

Hagbyholmsrundan ger ett snitt på 53 arter med 49 som lägst och 58 som högst. Påfallande få arter har noterats alla år. På Solingerundans 11 år är det endast 20 arter av 86 som setts eller hörts varje år. På Hagbyholmsrundan är det 28 arter av 85 som noterats varje år.

De arter som setts varje år på den längre rutten är; tofsvipa, skogsduva, ringduva, gök, kråka, kaja, skata, talgoxe, blåmes, björktrast, taltrast, koltrast, svarthätta, törnsångare, lövsångare, svart-vit flugsnappare, trädpiplärka, stare, bofink och gulspurv. Bland mer udda fynd på den rutten får nog räknas överflygande storskarv, spelande vaktel och kornknarr, raphöna och en sjungande gräshoppsångare.

I början av perioden noterades också en eller två sjungande ortolansparvar, men dessa har inte hörts sedan år 2010.

Hagbyholmsrundan bjuder kanske på mer stabila biotoper om man ser till antalet arter som noterats varje år. Det är i år inte mindre än 28 av 85 arter, nämligen; fasan, skrattmå, ringduva, sånglärka, kråka, kaja, skata, talgoxe, blåmes, björktrast, taltrast, koltrast, buskskvätta, näktergal, rödhake, rörsångare, svarthätta, trädgårdssångare, törnsångare, lövsångare, svart-vit flugsnappare, sädesärta, stare, grönfink, steglits, bofink och gulsparv.

Rördrom som har tutat alla år hördes inte alls 2017. Gransångare har hörts de senaste fyra åren liksom trastsångare. Ortolansparv har hörts vid ett tillfälle. Tillfälligt har också vaktel, kornknarr och kärrensångare noterats.

Varför skall man då syssla med inventeringar?

Det självklara svaret är, därför att det är roligt och spännande. Ju fler år du gör samma rutt desto mer egen kunskap skaffar du dig och bidrar dessutom till att öka den sammanlagda kunskapen i landet. Du jämför inte dina resultat med någon annans. Det är dina kunskaper och dina observationer som bygger upp

databasen. Du bör ha relativt goda kunskaper om olika fågelläten, för du hör mer än du ser när du står på din punkt.

Det är min förhoppning att fler aktiva vill börja delta i något eller några projekt inom ramen för Svensk Fågeltaxering. Inte minst är yngre personer välkomna att börja. Skaran av inventerare börjar nämligen bli något till åren.

Som tack för dina insatser får du en årsrapport från projektet. På projektets hemsida www.fageltaxering.lu.se hittar du all information om hur du kan komma igång.

Vid sidan av Svensk Fågeltaxering pågår naturligtvis andra systematiska inventeringar i Västmanland, inte minst de arbeten som nu pågår i Hälleskogsbrännan. Resultaten av dessa inventeringar kommer att presenteras särskilt i denna tidskrift. ■

Fågelskådarhelg på Ängsö 22-24/9

Västmanlands Ornitologiska Förening och GID Nature anordnar en helg om fåglar på Ängsö utanför Västerås. Från fredag kväll till söndag lunch kommer vi att bo och skåda fågel på Ängsö.

Morgonsträck, tättingar i hagarna, höstrastande fåglar och mycket mer hoppas vi hinna med.

Det stora Fågeläventyrets Frida Johansson kommer och berättar om inspelningen och upplevelser kring programmet!

Övernattning i Ängsö skola kostar 300kr/natt och person. Minst 15 personer behövs för att vi skall kunna hyra Ängsö skola.

Anmäl ditt intresse till Niclas så får du fler detaljer om helgen.
Niclas Lignell, 070-770 57 79, n.lignell@gmail.com